

REDUKTION I DAGPENGE TIL DIMITTENDER (NYUDDANNEDE) ØGER BESKÆFTIGELSE MARKANT

I 2013 er der ca. 16.000 personer, som modtager dagpenge på dimittendsats. Dimittender (dvs. nyuddannede) kan i dag få dagpenge på ca. 15.000 kr. om måneden. Det er betydeligt mere end de knap 6.000 kr. de studerende får på SU. I forhold til diskussionen om reform af dagpengesystemet kan det overvejes at ændre på dimittendsatsen med henblik på at gøre det mere attraktivt at tage et job. CEPOS har med udgangspunkt i Finansministeriets normale regneregler skønnet over virkningen af at sænke dagpengene for dimittender. Hvis dimittendsatsen reduceres fra de nuværende 82 pct. af maksimale dagpenge (14.690 kr. pr. måned) til 56 pct. (ca. 10.000 kr. pr. måned), så øges beskæftigelsen med ca. 1.800 personer, mens de offentlige finanser forbedres med ca. 0,8 mia. kr. Reduceres satsen i stedet til 8.000 kr. pr. måned, fås en beskæftigelseseffekt på 2.600 personer og en budgetforbedring på 1,1 mia. kr. En budgetforbedring på 1,1 mia. kr. kan finansiere en topskattelettelse på ca. 2 pct. point.

I 2013 er der ca. 16.000 personer, som modtager dagpenge på dimittendsats. Hvis man er nyuddannet, kan man blive optaget som dimittend, hvis uddannelsen har haft en varighed af mindst 18 måneder.

Ledigheden var i 2013 højere end det strukturelle niveau, og det vurderes, at det strukturelle ledighedsniveau for dimittender er 12.000 personer. Der er en betydelig forskel på, hvordan dagpengesystemet er indrettet for dimittender og for alle andre. For de fleste skal retten til dagpenge optjenes ved at arbejde og indbetale til en a-kasse i en længere periode, og dagpengesatsen ligger typisk noget under den lønindkomst, som den skal erstatte.

For dimittender gælder andre regler. I dag kan studerende, som er medlem af en a-kasse, umiddelbart efter endt studie gå direkte fra knap 6.000 kr. om måneden i SU til ca. 15.000 kr. pr. måned i dagpenge. Dagpengene giver dermed anledning til en pæn indkomstfremgang uden forudgående optjeningskrav.

I forhold til diskussionen om en reform af dagpengesystemet, kan det overvejes at ændre på dimittendsatsen med henblik på at gøre det mere attraktivt at tage et job. CEPOS har med udgangspunkt i Finansministeriets normale regneregler skønnet over virkningen af at sænke dagpengene for dimittender.

Tabel 1. Virkning på beskæftigelse og offentlige finanser ved reduktion af dimittendsats

Ny sats	Beskæftigelses virkning	Budgetvirkning, mio. kr.
12.000 kr. per måned	1.000	500
10.000 kr. per måned	1.800	800
8.000 kr. per måned	2.600	1.100
6.000 kr. per måned	3.300	1.300

Af tabel 1 fremgår det, at hvis dimittendsatsen reduceres fra de nuværende 82 pct. af maksimale dagpenge (14.690 kr. pr. måned) til 56 pct. (ca. 10.000 kr. pr. måned), så øges beskæftigelsen med ca. 1.800 personer, mens de offentlige finanser forbedres med ca. 0,8 mia. kr. Reduceres satsen i stedet til 8.000 kr. pr. måned, fås en beskæftigelseseffekt på 2.600

personer og en budgetforbedring på 1,1 mia. kr. En budgetforbedring på 1,1 mia. kr. kan finansiere en topskattelettelse på 2 pct. point¹.

Mette Frederiksen (S) har som beskæftigelsesminister vist, at man kan sænke ydelserne ganske kraftigt for de unge. Hun satte, som beskæftigelsesminister, kontanthjælpen ned til SU-sats på ca. 6.000 kr. for unge under 30 år². Ovenfor anbefales en sats som ligger betydeligt over den sats som Mette Frederiksen valgte for unge kontanthjælpsmodtagere.

I debatten er det blevet nævnt, at lavere dimittendsats kan finansiere en halvering af genoptjeningskravet i dagpengesystemet (i dag skal man have haft beskæftigelse i 1 år inden for 3 år for at få adgang til dagpengesystemet). Ønsker man politisk at halvere genoptjeningskravet, skønnes dette at indebære en reduktion af beskæftigelsen på ca. 2.000 personer og en budgetforværring på 700 mio. kr. Som det fremgår ovenfor kan en sådan halvering af genoptjeningskravet finansieres ved at sænke dimittendsatsen fra 16.000 kr. til 10.000 kr. om måneden. Såfremt man sænker dimittendsatsen til 8.000 kr. om måneden i kombination med halveringen af genoptjeningskravet, bliver der en samlet positiv effekt på beskæftigelsen på 600 personer og en overfinansiering på 400 mio. kr. Det kan finansiere en reduktion i topskatten på ca. 1 pct. point.

Et argument for at besparelsen fra lavere dimittendsats skal medgå til finansiering af lavere topskat er, at lavere dimittendsats vil trække i retning af at svække incitamentet til at tage en lang videregående uddannelse. Den høje dimittendsats kan ses som en del af gevinsten ved at tage en universitetsuddannelse, der ikke lige med det samme giver et job. Den lavere topskat vil omvendt trække i retning af øget incitament til at tage en universitetsuddannelse, der giver en høj løn.

Det er ikke CEPOS' anbefaling at reducere genoptjeningskravet, da en sådan reduktion vil gøre det nemmere at komme tilbage i dagpengesystemet. Et dagpengesystem, der giver et svagt incitament til at tage et lavtlønsjob for personer på maksimale dagpenge. F.eks. mister en person på maksimale dagpenge uden børn ca. 400 kr. om måneden ved at tage et lavtlønsjob.

CEPOS anbefaler derimod, at dimittendsatsen sættes ned til f.eks. 8.000 kr. om måneden med henblik på at øge arbejdsudbuddet. Dette er relevant, bl.a. fordi der de kommende år er risiko for flaskehalse på arbejdsmarkedet. Det er desuden anbefalingen at sænke den generelle dagpengesats med 10 pct. Det vil øge beskæftigelsen med 14.000 personer og give en budgetforbedring på ca. 4 mia. kr.

Det bemærkes, at dimittender efter blot 3 måneders arbejde (dog tidligst 6 måneder efter endt studie) kan få den fulde dagpengesats, dvs. 90 pct. af lønnen op til 17.900 kr. I betragtning af, at det for andre kræver 1 års arbejde (inden for 3 år) for at opnå den fulde sats, bør det overvejes at fjerne denne mulighed.

Appendiks

Beregningsantagelser:

Beskæftigelsesvirkningen er beregnet ud fra en antagelse om, at en stigning i den gennemsnitlige kompensationsgrad på 1 pct. point øger den strukturelle ledighed med 0,07 pct. point (jf. Fordeling og Incitamenter 2002, Finansministeriet). I beregningen af den gennemsnitlige kompensationsgrad vægter de ledige med $\frac{1}{2}$ og de beskæftigede med $\frac{1}{2}$ (så den enkelte ledige vejer væsentligt tungere end den enkelte beskæftigede). Det er antaget, at der ikke er nogen beskæftigelseeffekt fra de allerede beskæftigede, da det kun kræver 3 måneders arbejde for at komme over på normal sats³.

¹ Beregnet ud fra Finansministeriets antagelser om adfærdsvirkninger og tilbageløb

² For enlige uden børn.

³ Der skal desuden være gået 6 måneder fra opnåelsen af dagpengereetten.

Det er antaget, at den strukturelle ledighed blandt dimittender er 12.000 personer. (iflg. Dagpengeudbetalingsregistret er der 15-16.000 fuldtidspersoner på dimittendsats i 2013), og at den samlede strukturelle ledighed er 114.000 personer (jf. regeringens Konvergensprogram 2015). Det betyder, at hvis den gennemsnitlige kompensationsgrad for dimittender falder med f.eks. 10 pct. point, så falder den gennemsnitlige kompensationsgrad for alle ledige med 10 pct. x (12.000/114.000).